

Bastiaan Everink; de Wotan van de Lage Landen

door Gustaaf Vossenaar

Wotan is een figuur die tot de verbeelding spreekt. Noem de naam en je denkt aan een oppergod met een krachtige uitstraling en een daarbij passende gestalte. Iemand die groot en fysiek sterk is. Bastiaan Everink, de bariton die vorig jaar in het Musiktheater im Revier (Gelsenkirchen) zijn roldebuut als Wotan in *Das Rheingold* maakte, voldoet aan al die voorwaarden. Bij de Algemene Ledenvergadering van het Wagnergenootschap in maart jongstleden, sprak Minze bij de Weg met deze sympathieke en veelzijdige zanger die wij in Nederland (nog) te weinig horen.

Bastiaan Everink (50) is een kleurrijke figuur die relatief op latere leeftijd in de operawereld is beland. En hoe! Na een opleiding als marinier, werd hij in 1991 in een vredesmissie uitgezonden naar Iraq. Maar het werken in die omgeving bracht hem aan het twijfelen of dit nu zijn roeping was. Een order is een order. Hij miste datgeen wat hem in het leven plezier gaf; het creatieve, het scheppen, het bijzondere, het bedenken van die uitzonderlijke oplossing.

Een keer terug in Nederland hoorde hij een opname van *Parsifal* onder leiding van Wilhelm Furtwängler. Op dat moment sprong er een vonk over; hij wilde operazanger worden. Het liefst zou hij dan de rol van Amfortas zingen, een rol die hij overigens nog niet gezongen heeft. Zingen had hij altijd al leuk gevonden maar na de middelbare school was er geen moment geweest dat hij erover had nagedacht om iets met z'n stem te gaan doen. Hij was toegetreten tot het Korps Mariniers en kreeg daar een opleiding waarin het uiterste van menselijk kunnen wordt gevraagd. Dat uiterste markeert meteen zijn karakter om als commando in dienst van het Ministerie van Defensie, het roer om te gooien en aan het conservatorium in Enschede een zangstudie te gaan volgen.

Ook na zijn opleiding aan het conservatorium bleef hij lessen volgen. James McGray zette hem op het spoor welke rollen geschikt waren voor zijn stem. Iemand die begint met zingen moet je meteen op z'n niveau en potentie inschatten en daar moet je op verder bouwen. Het is onzin dat je pas op latere leeftijd Wagner zou kunnen leren zingen.

In Nederland, waar veel zangtalent is maar de vraag relatief klein, is het lastig om geschikte rollen te vinden. Daarbij komt dat sommige operahuizen misschien ook wel zullen hebben gedacht wat ze met een oud-commando moesten. Immers, vrijwel alle zangers zijn vanaf jeugd al begonnen met een muzikale opleiding en hebben niets anders gedaan dan heel veel zingen en oefenen. Het was daarom logisch dat Bastiaan zich oriënteerde in Duitsland en in 2002 in Bonn terecht kwam. Daar zong hij Escamillo in *Carmen*. Het was het begin van zijn carrière die hem in de loop van de jaren in vele operahuizen over de hele wereld bracht. Van 2011 tot 2016 zong hij aan de Deutsche Oper Berlin een aantal grote bariton partijen, waaronder die van Klingsor in *Parsifal*.

Bastiaan Everink

Vorbereitung

Wanneer Bastiaan zich voorbereidt op een nieuwe rol, begint dat ongeveer twee jaar voor de première. De grotere operahuizen plannen hun programma zo'n twee jaar van tevoren en maken dan afspraken met regisseur, dirigent en de beoogde vertolkers van de hoofdrollen. Hoewel het instuderen van een nieuwe rol voor iedere operazanger anders is, begint Bastiaan met het luisteren naar een aantal

vroegere uitvoeringen. Daarna bestudeert hij de partituur en streept hij alle passages aan die bij zijn rol horen. De volgende stap is het oefenen aan de piano om te leren de tekst op de maat van de muziek uit te spreken. Zeker bij Wagner zijn timing van spraak en ritme ongelofelijk belangrijk.

De fase daarna begint met het instuderen van de melodielijnen dat hij altijd samen met zijn vaste pianist Maarten Hillenius doet. Je bent dan dus al een paar maanden verder en je hebt nog geen tekst uit je hoofd geleerd. Een van de allerbeste docenten voor wie teksten van Wagner wilde leren zingen, was Richard Trimborn (1932 – 2017), de zangpedagoog uit München. Bastiaan ging dan met de trein

Everink als Wotan

naar München en kon dan met een hoofdtelefoon op oefenen. Hoewel hij dan soms per ongeluk wel eens wat hard zong, viel het hem op dat Duitsers veel meer ‘Cultur fähig’ zijn dan Nederlanders. Duitsers herkennen of iemand een bariton, bas of sopraan is en de meeste kunnen klassieke zang ook echt waarderen. Om een rol echt goed te leren zingen en het karakter eigen te maken, ben je alles bij elkaar ongeveer een half jaar, 4 dagen in de week, bezig hetgeen je vaak nog naast je reguliere optredens doet.

Uiteindelijk komt dan het moment dat je naar het theater gaat en je de regisseur en andere leden van de cast ontmoet. Het werken met regisseurs is een vak apart. Wanneer je een roldebuut maakt is het lastig om van de ene akte kris-kras naar een andere akte te springen. Je mist nog een soort gevoel, een soort automatisme. Daarbij komt dat iedere regisseur zo zijn eigen ideeën heeft. Sommige staan open voor suggesties van de solisten maar anderen zijn buitengewoon star in hun opvatting. Als zanger is het de kunst om al je sociale vaardigheden aan te spreken om zo anderen te overtuigen maar uiteindelijk zal je je laten leiden door de muziek. Bastiaan is niet per se van het hedendaagse moderne theater; een meer ‘klassieke’ uitvoering kan zeker net zo mooi zijn. Opera maak je voor

anderen; niet voor jezelf. Een regisseur moet niet altijd mensen willen shockeren of lelijke dingen laten zien. Het moet mensen interesseren en boeien. Het is een ingewikkeld beroep maar wel verschrikkelijk leuk om met dirigent, regisseur en collega zangers tot een eindproduct te komen.

De gemiddelde repetitietijd met orkest, solisten en regisseur is ongeveer 6 weken. Het is daarin de vraag of je in het begin voluit moet zingen of dat je beter je inhoudt (‘gemarkeerd’ zingen wordt dat genoemd). Het is iets dat je aan moet voelen maar het is zeker in het begin verstandig je in te houden. Je hebt dan nog ruimte om wat te veranderen. Gaandeweg de repetitie zing je natuurlijk op momenten wel op volle kracht maar zo’n twee weken voor de première ben je weer voorzichtiger met je stem. Wat veel mensen niet weten is dat je aan het einde van een voorstelling echt kapot bent. Regisseurs en publiek willen toch steeds meer beweging op de Bühne en dat vergt extra concentratie en vertrouwen in je medespelers. Je moet als opera zanger of zangeres echt over een goede conditie beschikken. Bastiaan Everink is een man met een verhaal dat terug te lezen is in het boek ‘Strijdtoneel’ dat Joost Galema over hem schreef. Hij blijkt iemand te zijn die verbindt. In 2004 richtte hij de stichting LifeLine op, een stichting die zich inzet voor mensen en organisaties die financiële steun nodig hebben op het moment dat ze daar zelf niet meer voor kunnen zorgen.

Maar ook in zijn zangcarrière verbindt hij. Want hoewel Bastiaan inmiddels 6 Wagners ‘heeft gedaan’ en hij Wagner een fascinerende componist vindt, heeft hij veel Italiaanse opera’s op zijn repertoire. De opera *Nabucco*, waar hij een aantal keren de hoofdrol in had, behoort tot een van zijn favoriete rollen. Verdi en Wagner waren behalve tijdgenoten ook twee absolute tegenpolen. Bastiaan Everink, de commando die operazanger werd, verenigt deze twee grote componisten in zijn stem.